

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. An & quomodo teneatur Conjux reddere vel petere debitum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

oppido non reperitur persona alia coequalis, q. g. quia major pars concivium conjuncta est cupienti nubere, sic ut praeter eos non facile inveniatur personam parem sibi suisque gratam.

Tertio, defectus dotis, quando scilicet non habet tantam, quanta requiritur & consueta est, ut nubat extraneo aequali. Quarto conservatio splendoris & amplissimarum divitiarum in eadem familia, quae v. g. femina haeres alioquin transferret ad extraneos. Ob quod etiam in veteri Legge femina haeres debebat nubere viro de familia & cognatione sua. Quod etiam spectat acquisitio hereditatis, relictae sub conditione nubendi tali.

Quinto, recognitio excellentium meritum, sive dispensationem petentis, sive ejus pro quo petitur. Sexto, instauratio Matrimonii bona fide contracti, saltem ex una parte, quae detecto postea impedimento peteret dispensationem. Septimo, reintegratio honoris feminae violatae, & legitimatio ac bona educatio prolis antea susceptae.

Quibus accedit causa extrinseca, impositio scilicet alicuius aut alterius operis ad primum finem. Et sic aliqui petunt dispensationem sine causa, supple. ex ante dictis, sed non sine hac causa extrinseca. Insuper plures causae, quae seorsim aliquando non sufficerent, simul collectae juvare possunt, ut exurgat conjunctim causa sufficientis & adaequata. Quod verò Tridentinum sess. 24. c. 5. de Reform. Matr. monet, ut in secundo gradu nuptiarum dispensetur, nisi inter magnos principes, & ob publicam causam. Pontifici (qui mentione ista Concilii non arctantur) benignitate non servatur exacte, sed ad quandam moderationem reductum est, ut etiam cum aliis personis, praesertim opulentis, ex causa gravi, etsi non publicae, seu bonum commune directe spectante, saepe dispensetur; uti haec praxis manifeste ostendit. Cetera, quae de dispensationibus matrimonialibus, scitu necessaria sunt, peti possunt ex dictis Tract. de Leg. disp. 4. ubi de dispensatione generaliter actum est.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Debito coniugali seu Vsu matrimoniali.

QUESTIO I.

An & quomodo teneatur Coniux reddere vel petere debitum?

DICO I. Tenetur coniux alteri explicitè vel implicitè petenti reddere debitum. Conclusio est communis & certa. Et patet ex 1. ad Cor. 7. *Vxori vir debitum reddat: similiter autem & uxor viro.* Et paulò post: *Nolite fraudare invicem, nisi &c.* Et rationem subjungens ait: *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* Ex quibus Apostoli verbis patet, hanc obligationem esse iustitiae, adeoque gravem; sicut quaelibet alia iustitiae obligatio gravis est, quando materia est proportionata.

Hinc peccat mortaliter coniux, qui absolute comparti debitum negat, quando id rationabiliter & serio aut sub obligatione exigit: scilicet, si non serio, aut non sub obligatione, sed ex quadam benevolentia, aut si precibus reculantis facile acquiescat. Deinde propter levitatem materiae excusatur à mortali, si non nihil v. g. differat: modò absit in petente periculum incontinentiae. Quod quidem periculum satis frequens est, & à fortiori debet tolli reddendo debitum postulatum. Qua in re gravissimè saepe delinquant feminae, suam morositatem & inflexi-

bitate praebentes viris occasionem pollutionum & adulteriorum, discordiarumque domesticorum.

DICO II. Coniux excusatur à reddendo debito, quando habet rationabilem causam negandi. Ratio est, quòd obligatio iustitiae non sit tam stricta, quàm occurrente rationabili causa liceat solutionem negare et saltem differre. Sic enim debitor pecuniae excusatur, si nimia paupertate prematur; mancipium excusatur ad praestanda opera, si prematur infirmitate &c.

Hinc excusatur coniux primò, si non possit reddere debitum sine notabili periculo salutis corporalis. Immo tunc illicite redderet. Secundò, si pars petens laboret lepra, vel alio morbo contagioso non lethifero, sic ut grave sit periculum infectionis, etsi licita, non tamen obligatoria est redditio debiti, juxta *D. Thomam, De Bonaventuram* & alios communiteres. Colligitur ex c. 1. de Coniugio leproforum. Si tamen non sit notabile infectionis periculum (quale non censetur subesse in raro Congressu, seclusa cohabitatione: in quo standum iudicio medicorum) non excusatur. Quo modo intelligendum videtur c. 2. eod. tit. Sicut nec excusatur, si ante Matrimonium sciverit conjugem esse infectum tali morbo: quia tunc contrahendo cum tali censetur se obligasse ad reddendum (quod simpliciter licitum est) etiam cum tali periculo. Vide Sanchez l. 9. d. 24. per totam. Tertio probabilius excu-

1.
Coniux conjugis explicitè vel implicitè petenti tenetur debitum reddere.

Idem, ex iustitia.

2.
Quando secus facit, peccat mortaliter.

excusatur, quando conjux petit debitum in amentia, ebrietate, aut alia extra usum rationis. Ratio est, quod talis petitio non sit humana, ex qua oriri possit obligatio: & amens non habet usum suae potestatis seu dominij, sicuti etiam in bonis externis constat. Excipitur, quando destitutus usu rationis incitis fortasse medijs explet suam libidinem. Quartò excusatur, quando conjux immoderate & nimis frequenter petit debitum. Ita *Præpositus* 9. 5. dub. 5. n. 41. & communiter: quia non videntur conjuges se obligasse ad usum immoderatum; præsertim cum repugnet decentiæ & valetudini. Denique cum ex privilegio Christi conjugibus ante consummationem Matrimonij liceat ingredi Religionem, non tenentur illud commutare, adeoque nec debitum primâ vice reddere primo bimestri, quod eis ad deliberandum conceditur à Jure c. *Ex publico*, de *Convers. Conjug.* Idque juxta *Petrosque* inter quos *De Thomas, D. Bonaventura* & alii, quos refert & sequitur *Sanchez* l. 2. d. 24. n. 24. contra *Coninck* & alios, etsi jam deliberaverint non intrare; eò quod interea quisque posset propositum mutare in melius.

Dubium autem est, an excusetur conjux à reddendo debito, quando timetur nimia prolium multiplicatio? Et quidem satis constat posse conjuges ex mutuo consensu aut interveniente pacto excusari ab obligatione reddendi debitum, dum saltem non sit periculum incontinentiæ. Sola quoque multiplicatio prolium excessiva non sufficit: cum enim Matrimonium sit ad generationem institutum, non potest quis ab ejus obligatione eximi, ne generatio sequatur. Secus est juxta *Sanchez* l. 9. d. 25. & plures alios, etiam secluso pacto vel mutuo consensu, quando est præsens periculum, ne plures nascantur proles, quam parentes possint alere: quia non videntur conjuges obligandi ad usum conjugalem cum tanto gravamine & incommodo. Sicut & in aliis rebus moralibus excusatur quis à solutione aliorum debitorum ob moralem impossibilitatem seu maximam difficultatem. Quod facilius locum habere possit in honestis & nobiles, qui non possint alere multas proles sine notabili statûs detrimento. Quantumvis non sufficit nimiam prolium multiplicationem etiam juncto gravamine paupertatis, censat *Coninck* disp. 34. dub. 3. & alii: eò quod gravamen istud nimis remotè & accidentaliter oriatur ex redditione debiti: ad quam proinde conjuges videntur se obligasse, etsi inde remotè sit sequi paupertas, quæ velut effectus per accidens non videtur posse impedire Matrimonij finem principalem. Sed hæc ratio non urget. Plausibilius quoad communes pauperes admittit *Præpositus* 9. 6. dub. 6. quod non videantur excusari, etsi proles tot non possint alere: eò quod nec

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

patiuntur detrimentum statûs, nec difficultas alendi proles videatur adeò in illis ponderanda, cum pane mendicato vivere possint. Quod judicio prudentis attentis personarum circumstantiis discernendum est.

Dico III. Conjux per se loquendo non tenetur petere debitum: quia nemo tenetur uti jure suo. Dixi per se: quia per accidens tenetur petere, quando posset avertere periculum incontinentiæ, quod alioquin conjugi imminere advertit: cum lege charitatis quilibet quando commode potest, teneatur impedire peccatum proximi, adeoque potiori jure conjugis. Neque hæc obligatio est justitiæ, ut aliqui voluerunt; sed charitatis, aut certè pietatis inter adeò conjunctos: per Matrimonium enim solum traditur alteri dominium corporis, & jus eo utendi, non autem assumitur obligatio alterum cogendi vel invitandi ad ejus usum. Similiter ex charitate videtur per accidens conjux, præsertim vir, obligari ad petendum, quando scit comparem hoc valde desiderare, præsertim ob prementes tentationes, etsi non subsit periculum incontinentiæ, sed præ verecundia hoc non audet indicare.

6.

Conjux non tenetur debitum petere per se loquendo.

Quando teneatur per accidens.

QUESTIO II.

Qualiter impediatur petitio & redditio debiti?

Dico I. Qui contraxit affinitatem cum sua comparte, cognoscendo videlicet carnaliter consanguineam illius, non potest petere debitum, potest tamen, immo tenetur reddere. Prima pars est certa. Et patet ex c. *Si quis cum filiastra*, & c. *Discretione*, de *eo qui cognovit* & c. Nec tantum conjux qui exercuit actum carnalem cum consanguinea suæ compartis incurrit hæc poenam, sed etiam ipsa compars, si consenserit in talem actum, juxta Doctores communis. Qui id solent colligere ex c. *Discretionem* cit. & c. *Tua fraternitatis*, eod. tit. & consequenter si unus conjux commiserit talem incestum, & alia consenserit, sive iniquitatis sit particeps, neuter posset petere debitum. Oppositum nihilominus velut probabilius amplectitur *Dicasillo* disp. 9. dub. 9. post *Ochagavia, Hurrado & Perez*: eò quod in Capitulis citatis dicatur quidem innocentem non debere jure suo privari; tamen non statuatur expressè, ut nocens seu iniquitatis particeps eodem privetur, sed hoc tantum inferatur per argumentum à contrario sensu, quod in jure positivo non est efficax, præsertim quoad inducendas poenas vel impedimenta.

7.

Affinitas superveniens Matrimonio impedit petitionem debiti in incestuoso.

An etiam in comparte consentiente.

8.

Requiritur ut incestus

Requiritur verò ad hanc affinitatem contrahendam, ut incestus committatur scienter, ut colligitur ex Jure: adeoque non solum

D d d 2 solum